

TURKEY RIGHTS MONITOR

Sayı 243 | Tarih 10-16 Şubat

(İlgili kaynakların linkleri İngilizce versiyonda yer almaktadır.)

KEYFİ GÖZALTI VE TUTUKLAMALAR

Hafta boyunca savcılar en az 103 kişi hakkında Gülen hareketiyle irtibatlı oldukları gerekçesiyle gözaltı kararı verdi. Birleşmiş Milletler Keyfi Tutuklama Çalışma Grubu (WGAD) tarafından Ekim 2020'de yayımlanan bir görüş belgesinde söz konusu grupla bağlantılı olduğu iddia edilen kişilerin geniş çaplı ve sistematik olarak hürriyetinden mahrum bırakılmasının insanlığa karşı suç teşkil edebileceği belirtildi. Derneğimiz 15 Temmuz darbe girişiminden bu yana gerçekleşen Gülen hareketi bağlantılı toplu gözaltı uygulamalarını detaylı bir veritabanı vasıtasıyla sistematik olarak kayda geçirmektedir.

13 Şubat: BM Keyfi Gözaltı Çalışma Grubu, 2016 darbe girişiminin en üst düzey planlayıcısı olmakla suçlanan Hava Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Akın Öztürk'ün keyfi olarak hapsedildiğine, işkenceye maruz kaldığına ve adil yargılanmadığına hükmetti. Türk hükümetinin tartışmalı darbe iddiası yeniden incelemeye alınırken, BM'nin en üst düzeyde suçlanan generali darbeye ilişkilendiren hiçbir kanıt bulamaması üzerine Türkiye'ye Öztürk'ü derhal serbest bırakması ve tazminat ödemesi çağrısında bulundu.

15 Şubat: İçişleri Bakanı Ali Yerlikaya, AİHM kararına rağmen, Türk makamlarının geçtiğimiz hafta 39 ilde 103 kişiyi Gülen hareketiyle bağlantılı oldukları iddiasıyla gözaltına aldığını açıkladı.

ZORLA KAYBEDİLMELER

Hafta boyunca, 2016-2018 yılları arasındaki olağanüstü hal döneminde görevinden ihraç edilen ve 6 Ağustos 2019

tarihinde ortadan kaybolduğu ihbar edilen eski kamu çalışanı Yusuf Bilge Tunç'tan bir haber alınamadı. Tunç'un ortadan kaybolması 2016 yılından bu yana yaşanan ve Türk hükümetinin dahil olduğuna dair güçlü bulgular içeren bir dizi zorla kaybedilme vakasının son örneklerinden biri oldu.

TOPLANTI VE ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜ

10 Şubat: Van'da Tevgera Jinên Azad (TJA) tarafından düzenlenen "Kadınlar Örgütlülüğe Yürüyor" eylemine müdahale eden polis 18 kadını fiziksel güç kullanarak gözaltına aldı.

11 Şubat: Van Valiliği, 11 Şubat - 25 Şubat 2025 tarihleri arasında 15 gün süreyle her türlü toplanma, gösteri, basın açıklaması, yürüyüş, oturma eylemi, miting, konser, anma töreni ve basılı materyal dağıtımını ile kente girişlerin yasaklandığını duyurdu.

12 Şubat: Gaziantep Valiliği 13 Şubat - 27 Şubat 2025 tarihleri arasında geçerli olmak üzere 15 gün süreyle her türlü toplantı, gösteri yürüyüşü, basın açıklaması, miting, oturma eylemi, açlık grevi, anma töreni ve basılı materyal dağıtımının yasaklandığını duyurdu.

15 Şubat: Türk polisi, Belediye Başkanı Abdullah Zeydan'ın görevden alınarak yerine kayyum atanmasının ardından şafak vakti Van belediye binasına göz yaşartıcı gaz ve plastik mermilerle yaptığı baskının ardından aralarında altı gazetecinin de bulunduğu 127 kişiyi gözaltına aldı.

İFADE VE BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ

11 Şubat: Mardin Kızıltepe eski Kaymakamı ve Kızıltepe Belediyesi eski kayyımı Hüseyin Çam ve birlikte çalıştığı bürokratlar hakkındaki rüşvet ve yolsuzluk iddialarına

ilişkin haberlerin Nevşehir Sulh Ceza Hakimliği tarafından kaldırılmasına karar verildi.

14 Şubat: Türk makamları, TÜSİAD Yüksek İstişare Konseyi Başkanı Ömer Aras hakkında, ekonomik istikrarsızlık, yargıya müdahale ve demokratik gerileme konularına değinerek hükümeti nadiren eleştiren konuşmasının ardından “adil yargılamayı etkilemeye teşebbüs” ve “yalan bilgi yaymak” suçlamalarıyla soruşturma başlattı.

İNSAN HAKLARI SAVUNUCULARI

12 Şubat: BM insan hakları özel raportörleri, Türkiye'de insan hakları avukatlarının tutuklanması ve kötü muameleyle maruz kalması konusunda ciddi endişelerini dile getirerek, Çağdaş Hukukçular Derneği (ÇHD) üyelerine yönelik suçlamaların siyasi amaçlı olduğu uyarısında bulundu ve Türkiye'nin terörle mücadele yasalarının uluslararası insan hakları standartlarıyla uyumlu hale getirilmesi için yasal reformlar yapılması çağrısında bulundu.

YARGI BAĞIMSIZLIĞI VE HUKUK DEVLETİ

11 Şubat: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), yargı bağımsızlığı ve 2016 sonrası yargıdaki tasfiyelerle ilgili olarak, Türkiye'nin üç ayrı davada 120 hakim ve savcının adil yargılanma hakkını ihlal ettiğine hükmetti ve yargı görevlilerinin adil bir süreç olmaksızın haksız yere görevden alındığını veya görev yerlerinin değiştirildiğini tespit etti.

11 Şubat: Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı, Özgür Özel'in genel başkan seçildiği Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) 38. Olağan Kurultayı'na ilişkin soruşturma başlatarak CHP eski Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu ve Akif Hamzaçebi'yi tanık olarak çağırdı.

13 Şubat: Adalet Bakanlığı, sürgünde yaşayan hükümet muhaliflerinin yasal temsilciler aracılığıyla dava açmasını engellemek için Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda değişiklik yapmaya çalışmakta; bu hamle ile, hükümetin, yurtdışında yaşamasına rağmen Türk mahkemelerinde hakaret davalarını kazanan eski futbolcu Hakan Şükür gibi muhalifleri hedef aldığı görülmektedir.

13 Şubat: İstanbul'da bir mahkeme, daha önce iki CHP'li belediye başkanının görevden alınmasına neden olan baskıların devam ettiği bir süreçte, dokuz ilçe belediyesinden belediye başkan yardımcıları ve belediye

meclis üyelerini hedef alarak, ana muhalefet partisi CHP'den 10 üst düzey belediye yetkilisinin terör suçlamasıyla tutuklanmasına karar verdi.

14 Şubat: Avrupa Parlamentosu, Türkiye'de muhalif belediye başkanlarının görevden alınmasını ve tutuklanmasını kınayan, kayyum atamasından sorumlu yetkililere yaptırım uygulanması çağrısında bulunan, demokratik bozulmayı gerekçe gösteren ve kayyum sisteminin kaldırılması ve AİHM kararlarının yerine getirilmesi için yargı reformu çağrısında bulunan bir kararı kabul etti.

15 Şubat: Türk hükümeti, Kürt yanlısı DEM Parti Belediye Başkanı Abdullah Zeydan'ı görevden aldı ve Vali Ozan Balcı'yı kayyum olarak atayarak yerel demokrasiyi baltalayan ve Kürt seçmenlerin haklarını elinden alan yeni bir karara daha imza attı.

KÜRT AZINLIK

12 Şubat: Türk polisi Ankara'da, aralarında DEM Parti Meclisi üyesi Pakize Sinemillioğlu ve eski BTS Başkanı Nazım Karakurt'un da bulunduğu sekiz kişiyi sosyal medya paylaşımları ve katıldıkları etkinlikler gerekçe gösterilerek terör propagandası yapmak suçlamasıyla gözaltına aldı.

12 Şubat: Manisa'nın Salihli ilçesinde polis, geçen yılki Nevruz kutlamalarına katıldıkları gerekçesiyle aralarında Demokrat Parti Belediye Başkan adayı Cevdet Yıldız'ın da bulunduğu 18 kişiyi terör propagandası yapmak suçlamasıyla gözaltına aldı.

DİĞER AZINLIKLAR

13 Şubat: Türk Yahudi iş dünyası lideri İzzet Garih, ölüm tehditleri alması ve şirket merkezine zorla girilmeye çalışılması üzerine suç duyurusunda bulundu ve 2001 yılında öldürülen babası Üzeyir Garih ile aynı kaderi paylaşabileceği uyarısında bulundu.

CEZAEVİ KOŞULLARI

13 Şubat: DEM Parti milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu, Adalet Bakanlığı verilerine göre 2024 yılında 709 mahkumun gözaltında hayatını kaybetmesini hatırlatarak, Türkiye'deki cezaevlerindeki aşırı kalabalık, sağlıksız koşullar ve yeterli sağlık hizmetinin olmaması, ağır hasta mahkumların uzun hastane bekleme süreleri ve aşığılıyıcı

çıplak arama prosedürleri, gecikmeli tedavilere dikkat çekti.

MÜLTECİLER VE GÖÇMENLER

13 Şubat: Türkiye'deki İranlı mülteciler, hükümetin sığınma karar süreçlerini BM'den devralmasının ardından sınır dışı edilme riskiyle karşı karşıya kalırken, aktivist Nahid Modarresi eşcinselliğin ölümle cezalandırıldığı İran'a geri gönderilmesi halinde tutuklanma ya da idam edilme korkusu yaşıyor.

İŞKENCE VE KÖTÜ MUAMELE

10 Şubat: Mersin Cezaevinde meme kanseri teşhisi konulan 42 yaşındaki eski kamu görevlisi Gülten Nene'nin, yetersiz tıbbi bakım sebebiyle hastalığı 10 ay sonra teşhis edildi. Şiddetli ağrılar içinde olmasına ve acil tedaviye ihtiyaç duymasına rağmen tahliye başvurusu hakkında karar verilmiyor.